

Ordentlige mennesker kan godt selv finde ud af det, og dermed sparer vi kontroll kroner i forhold til lande med lav tillid, hvor man i stedet er bange for at blive taget ved næsen. Derfor udløser coronakrisen nemmere panik og konspirationsteorier i for eksempel sydeuropæiske lande.

Kronik.

Tillid og corona

Gunnar Lind Haase Svendsen, professor, Syddansk Universitet, Urs Steiner Brandt, lektor, Syddansk Universitet, samt Gert Tinggaard Svendsen, professor, Aarhus Universitet

En af forfatterne til denne kronik cyklede til bageren for at hente brød en hyggelig søndag morgen. Men efter at have stillet sig op i køen opdagede han, at mundbindet lå derhjemme. Heldigvis havde en af de andre i køen et ekstra mundbind med og hermed skabtes en win-win situation.

Mundbindet blev behørigt købt via MobilePay, og forfatteren slap for at skulle cykle hele vejen hjem for at hente et selv og så cykle hele vejen tilbage igen. På den måde finder vi ud af det i dagligdagen. Vi danskere er i det hele taget gode til at bevare roen i krisesituationer. Hvorfor?

Fordi vi er verdensmestre i tillid! Social tillid er her et godt udtryk for den generelle tillidskultur i et land og dermed samarbejdsevne. Jo højere tillid, jo mindre risiko for at blive snydt af andre – dermed er det også nemmere, at samarbejde gnidningsløst under coronakrisen.

Social tillid måles som procentdelen af en befolkning, der svarer ja til spørgsmålet: "Mener du, at man kan stole på de fleste andre mennesker, eller kan man ikke være for forsigtig?" På en skala fra 0-10, har European Social Survey rangeret 36 europæiske lande. 0 er: "Man kan ikke være for forsigtig", og 10 er: "De fleste andre mennesker kan man stole på."

I perioden 2002-2018 ligger Danmark øverst med en gennemsnitlig score på 6,91 efterfulgt af de øvrige nordiske lande, det vil sige Norge (6,69), Finland (6,61), Island (6,26) og Sverige (6,20).

DE FEM NORDISKE lande har altså mere social tillid end resten af Europa og hele verden for den sags skyld. Angående umiddelbart sammenlignelige lande i Europa, så har lande, der har indført langt skrappe kontrolforanstaltninger såsom udgangsforbud, væsentligt lavere tillidsniveauer, for eksempel Frankrig (4,50), Italien (4,63), og Spanien (4,98).

I Danmark sparer vi – modsat lande som Italien, Frankrig og Spanien – omkostningerne ved udgangsforbud og lignende indgribende kontroltiltag fra statsmagtens side, fordi

det er relativt nemmere at få folk til frivilligt at rette sig efter henstillinger og vejledning snarere end decideret tvang, hvor der ofte bruges mange ressourcer på at få folk til at ændre adfærd. Og dermed er det i højtillidslande som Danmark nemmere at inddæmme corona, før der bliver behov for udgangsforbud og tvang.

Det danske samfund bygger netop på en enestående verdensrekord i tillid, og det kan give os nogle fordele i forhold til andre lande, når coronaen skal bekæmpes. Tillid er vores 'X-faktor'.

AT VI OVERHOVEDET har et tillidssamfund, skylder vi i høj grad dem, vi i en nyligt udgivet bog kalder hard-ridere.

Hard-riderne består af de mange tillidsfulde og tillidsværdige danskere, der har beriget vores land både kulturelt og materielt. De kunne ikke drømme om at snyde eller skulke. De gør gerne en ekstra indsats for fællesskabet, også i coronatiden, som tillidsbærere.

Alle dem kan vi stole på. De er hædersfolk, der gerne vil hjælpe og samarbejde og bidrage positivt til samfundet. De er det danske guld.

Disse hard-ridere har vi heldigvis mange af. Sådanne holdspillere sparer aldrig sig selv, og de går ofte forrest på arbejdspladsen, i foreningslivet og andre steder.

Hard-riderne er også de folk, vi burde hædre og belønne meget mere, da de yder mere, end man kan forvente. De vil gerne hjælpe andre, til glæde for os alle sammen i hverdagen og også i coronatiden.

NOGLE AF HARD-riderne er desuden det, vi kalder tough-ridere. Tough-riderne er særligt samfundsnyttige, værdifulde, ansvarsfulde og selvstændigt, kritisk tænkende folk. De tager både ansvar for egne handlinger samtidig med, at de føler et ansvar for deres medmennesker.

Det er folk fra alle sociale lag, der tager ekstra meget ansvar på arbejdspladser, i foreningslivet og i den offentlige debat, herunder bruger tid og energi på at belønne de øvrige hard-ridere samt afsløre og opdrage dem, vi betegner easy-ridere.

Disse easy-ridere bidrager, modsat hard-riderne, mindre end gennemsnittet og har en tendens til at snyde, hvis de kan komme afsted med det. Derfor er netop tough-rider 'opdra-

gere' særligt vigtige under coronakrisen: De kan sikre ordentlighed.

Så står man i kø hos bageren uden mundbind (easy-rider), så er der nok en anden i køen (en tough-rider), som venligt men også bestemt – måske endda med et vittigt indfald – gør en opmærksom herpå.

HELDIGVIS PRÆGES DET daglige liv i velfærdssamfundet og på de fleste danske arbejdspladser stadigvæk af hard-ridere med tillid og harmonisk samarbejde. De mange hard-ridere i vores samfund kan netop også forklare vores relativt tålmodige reaktion på coronakrisen. Fordi danskerne i så vidt omfang stoler på hinanden, har vi i det store og hele udvist samfundssind.

Kun relativt få snydere, altså easy-ridere, har ikke udvist samfundssind, men snarere opført sig uansvarligt under coronakrisen, akkurat som det er tilfældet med de (stadigvæk) relativt få vanvidsbilister, der ikke samarbejder i trafikken, men i stedet udsætter andre for livsfare.

Angående ansvaret for inddæmning af coronasmitte er det faktisk muligt at spotte en easy-rider, som forsøger at køre på frihjul. Hvis denne ikke bærer mundbind hos bageren eller ikke spritter sine hænder,

før vedkommende rører noget i en butik, bliver easy-rideren nemt identificeret, og dermed kan denne opdrages af en tough-rider, som ikke udviser falsk høflighed, men siger sin ærlige mening.

NÅR DANSKERNE PÅ denne måde selv kan holde antallet af easy-ridere nede i corona-tiden, så bliver denne selvregulering en god forretning, da hele samfundet kan spare statslig kontrol af disse 'frihjulere'.

Ordentlige mennesker kan godt selv finde ud af det, og dermed sparer vi kontroll kroner i forhold til lande med lav tillid, hvor man i stedet er bange for at blive taget ved næsen. Derfor udløser coronakrisen nemmere panik og konspirationsteorier i for eksempel sydeuropæiske lande.

I Danmark er det nemmere at bevare roen og hyggen, som i køen hos bageren en søndag morgen. Det går nok det hele. Og har man glemt sit mundbind, er der altid hjælp at få.

+ Denne kronik baserer sig på bogen "Kontrol eller tillid? Hard-riding og easy-riding i velfærdssamfundet", der er udkommet på Akademisk Forlag 18. februar 2021.